

ся у 2010 р. Це можна пояснити впливом світової фінансово-економічної кризи, девальвацією національної валюти та тим, що основні обсяги іпотечних кредитів були видані у іноземній валюті і спричинили істотне зростання обсягів проблемних кредитів, які, починаючи з 2008 до 2010 р. становили від 1,31 до 11,4 % у кредитному портфелі.

Висновки. На основі проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

- вітчизняній банківській системі необхідно постійно нарощувати власний капітал;
- з боку наглядових органів Національного банку потрібно істотно поліпшити контроль за діяльністю банківських установ, особливо у сфері надання іпотечних кредитів;
- з боку держави необхідно приділяти більше уваги капіталізації банківських установ і в разі невиконання цього параметра проводити їх злиття або ж приєднання до фінансово стабільних банків.

Література

1. Бондар М.І. Інвестиційна діяльність: методика та організація обліку і контролю : монографія / М.І. Бондар. – К. : Вид-во КНЕУ, 2008. – 256 с.
2. Бюлетень Національного банку України. Щомісячне аналітично-статистичне видання Національного банку України. – № 2/2010(203). – 198 с.
3. Бюлетень Національного банку України. Щомісячне аналітично-статистичне видання Національного банку України. – № 2/2011(215). – 199 с.
4. Бюлетень Національного банку України. Щомісячне аналітично-статистичне видання Національного банку України. – № 8/2011 (221). – 213 с.
5. Вісник Національного банку України. – № 2, лютий 2008. – С. 25.
6. Вісник Національного банку України. – № 2, лютий 2010. – С. 43.
7. Вісник Національного банку України. – № 8, серпень 2011. – С. 57.
8. Єфіменко Н.А. Формування інвестиційного потенціалу на підприємствах машинобудівного комплексу / Н.А. Єфіменко // Финансовые рынки и ценные бумаги. – 2007. – № 12. – С. 24-29.
9. Загородній А.Г. Финансовый словарь / А.Г. Загородний, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко. – Вид. 4-те, [перероб. та доп.]. – К. : Т-во "Знання", КОО; Львів : Вид-во Львів. банк. ін-ту НБУ. – 566 с.
10. Статистичний щорічник України за 2009 рік // Держком. статистики України / за ред. О.Г. Осауленка / відпов. за вип. Н.П. Павленко. – К. : Державне підприємство "Інформаційно-аналітичне агентство", 2010. – 567 с.

Качур Р.П. Финансовые ресурсы банковских учреждений как основа активизации инвестиционных процессов

Обоснованы особенности формирования финансовых ресурсов и их использование для активизации инвестиционных процессов в национальной экономике. Раскрыта структура активов отечественной банковской системы и динамика инвестиций в основной капитал по источникам инвестирования.

Ключевые слова: финансовые ресурсы, активизация инвестиционных процессов, национальная экономика, структура активов, банковская система, инвестиции, основной капитал, кредиты, субъекты предпринимательства.

Kachur R.P. Financial resources foundation investment processes in the national economy

Substantiates the peculiarities of financial resources and their use for investment processes in the national economy. The structure of assets of the national banking system and the dynamics of investment in fixed capital by sources of investment.

Keywords: financial resources, investment processes, the national economy, the structure of assets, banking, investments, fixed assets, loans, business.

УДК 338.45:330.341.1:005

Аспір. А.В. Колодійчук –

Інститут регіональних досліджень НАН України

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ

Дано визначення поняття "інновації", наведено ознаки понять розвитку, інноваційного розвитку. Визначено сутність інновацій. Інновація виступає способом і стимулом, чинником економічного росту не тільки підприємництва, а й галузі та економіки країни загалом. Вона відіграє одну з ключових ролей у забезпеченні конкурентоспроможності національної економіки.

Ключові слова: розвиток, інновація, інноваційний розвиток, промислові підприємства, ресурси, фінансування.

Постановка проблеми. Сучасне бачення майбутнього України пов'язується з інтеграцією у світове господарство. Це потребує від національної економіки розробки такого механізму, за якого буде забезпечуватися не тільки входження у світовий ринок, але й довготерміновий розвиток суспільства. Поняття розвитку є одним з фундаментальних категорій філософії, які відображають людське існування.

На сучасному етапі реформування національної економіки одним з ключових завдань стратегії розвитку є переорієнтація у напрямі інноваційного розвитку. У Державній програмі розвитку промисловості України наголошено, що створення сучасного інтегрованого у світове виробництво промислового комплексу можливе на підставі реалізації інноваційної моделі розвитку промисловості.

Реалії розвитку промисловості доводять, що інновації поки що не стали домінуючими. Більшість галузей промисловості розвиваються на старій технологічній базі, що унеможливує виробництво конкурентоспроможної продукції, реалізацію інноваційного шляху розвитку. Низький рівень фінансування у сфері інновацій, незрілість фінансових систем і ринкових ситуацій, недостатність власних коштів у промислових підприємств, гальмують інноваційний розвиток промисловості України. Поступове зростання економіки потребує розроблення інноваційної стратегії розвитку промислового виробництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми інноваційного розвитку промислових підприємств висвітлено в наукових працях таких відомих зарубіжних вчених, як: І. Ансофф, П. Друкер, Д. Кліланд, М. Портер, Р. Річард, Б. Санто, Й. Шумпеттер. Значна кількість досліджень вітчизняних учених також присвячена проблемам інноваційного розвитку підприємств. Це – О. Амоша, Ю. Бажал, А. Гальчинський, В. Геєць, М. Кизим, С. Ілляшенко, М. Крупка, І. Лукинов, М. Туган-Барановський.

Однак питання щодо організаційного моделювання інноваційного розвитку, обґрунтування відповідних організаційних структур управління інноваційним розвитком залишилися поза увагою і тому потребують подальшого дослідження.

Виклад основного матеріалу. Інноваційний розвиток як економічна категорія – це комплексне поняття, яке складається з двох категорій, що ма-

ють неоднозначне тлумачення. Як інновація, так і поняття розвитку в науці ще не мають єдиного визначення. Для цього необхідно визначити спочатку окремо кожну з категорій, а потім синтезувати в єдине поняття "інноваційного розвитку" зі змістовним наповненням кожної з категорій. Поняття "розвиток" з філософського погляду визначається як невідворотна, закономірна, цілеспрямована зміна матеріальних й ідеальних об'єктів. Внаслідок розвитку виникає нове якісне становище об'єкта, яке виступає як зміна його складу або структури (тобто виникнення, трансформація або зникнення його елементів і зв'язків).

Теоретичні напрацювання в галузі економічного розвитку пов'язують з іменами Туган-Барановського та Кондратьєва. Їх праці були присвячені природі періодичних криз. У своїй монографії "Промислові кризи в сучасній Англії, їх причини й вплив на життя народу" Михайло Туган-Барановський зробив важливий висновок, що не попит регулює пропозицію, а навпаки – пропозиція впливає на попит. Це стає можливим завдяки нагромадженню позикового капіталу й інвестування його в інвестиційні товари.

Кондратьєв М. виявив цикли економічної кон'юнктури, що дорівнювали в середньому 54 роки (хвилі Кондратьєва). Підтверджуючи положення М. Туган-Барановського, він звернув увагу на те, що початок хвилі супроводжується впровадженням у промисловість значних здобутків науки й техніки. Це дало змогу зробити певні висновки щодо джерел і спрямованості економічного розвитку.

Значний внесок у теорію економічного розвитку зробив Йозеф Шумпетер. У праці "Теорія економічного розвитку" він, ґрунтуючись на результатах досліджень Туган-Барановського й Кондратьєва, розробив власну теорію розвитку. Економіку розглядали як динамічну систему, розвиток якої відбувається завдяки інноваціям. Центральною постаттю теорії постає фігура підприємця, завдяки якому через нову комбінацію факторів виробництва відбувається розвиток економіки.

Однак, положення Шумпетера на той час не отримали належного визнання, головним чином, через економічні кризи 20-30-х років. Увага, яку дослідник приділяв ролі підприємництва й конкуренції, на той час здавалась неактуальною. Подолання криз успішно здійснювалось кейнсіанськими інструментами, що значно підвищувало роль держави у регулюванні економіки. Основний акцент економічної політики в країнах Заходу приділявся антициклічному регулюванню, інвестиціям й ринку праці.

Шумпетер Й. розглядав розвиток як дискретний процес: "Розвиток в нашому розумінні –... є особливе, на практиці й у свідомості явище, яке не трапляється серед явищ, що притаманні кругообігу або тенденції до рівноваги, а діє на них як зовнішня сила. Воно є зміною траєкторії, за якою здійснюється кругообіг, на відміну від самого кругообігу, є зсувом становища рівноваги, на відміну від процесу руху у напрямку рівноваги, однак не будь-яка зміна або зсув, а тільки, по-перше, що виникає стихійно в економіці й, по-друге, дискретне, оскільки всі інші зміни й так зрозумілі й не створюють будь-яких проблем" [7].

У питанні визначення сутності інновації доречно було б звернутись до першоджерела, тим більше що внесок Йозефа Шумпетера в економічну теорію визнають практично всі вчені. Вперше ввів поняття "інновація" в науку Й. Шумпетер. Минуло досить багато часу, досі немає єдиного визначення поняття "інновація". Й. Шумпетер стверджував, що інновації – це кількісні зміни продукту з урахуванням змін в усій сукупності діючих на нього факторів [7]. При цьому він чітко визначив, в яких випадках спостерігається інновація:

1. Випуск нового продукту або нового продукту нової якості.
2. Впровадження нового, досі невідомого в певній галузі, методу виробництва.
3. Проникнення на новий ринок збуту – відомий чи невідомий.
4. Отримання нових джерел сировини чи напівфабрикатів.
5. Організаційна перебудова [7].

Таке визначення надалі отримало свій розвиток у багатьох наукових працях. Економічна наука сконцентрувалась переважно на перших двох положеннях Шумпетера – створення нового продукту або методу виробництва. На думку П. Друкера, інновації (або новаторство) – це особливий засіб підприємств, за допомогою якого вони досліджують зміни в економіці та суспільстві з метою використання їх у бізнесі чи різних сферах обслуговування [1].

Санто Б. вважає, що інновація – це такий суспільно-техніко-економічний процес, який через практичне використання ідей та винаходів приводить до створення кращих за своїми якостями виробів, технологій та дає прибуток (у разі, коли інновації орієнтована на економічний зиск), її поява на ринку може дати додатковий дохід [6]. Ільєнкова С. визначає інновації як кінцевий результат інноваційної діяльності, втілений у вигляді нового чи вдосконаленого продукту, впровадженого на ринку, нового чи вдосконаленого технологічного процесу, що використовується в практичній діяльності або в новому підході до соціальних послуг [2].

Отже, інновація – суспільний техніко-економічний процес, метою якого є отримання кінцевого результату інноваційної діяльності у вигляді нових досягнень у галузі технологій чи управління завдяки впровадженню результатів НТП, технологічного оновлення, вдосконалення управління, які є конкурентоспроможними, що можуть бути використані в операційній, фінансовій, інвестиційній діяльності підприємств з отриманням економічного, науково-технічного, соціального, фінансового, ресурсного, екологічного або іншого виду ефекту та істотно покращують структуру та якість виробництва і соціальної сфери, здійснюють стратегічний регулювальний вплив на економічну систему, забезпечують оновлення основного капіталу та/або виробленої продукції, ефективніше використання наявних ресурсів.

Як свідчать наведені визначення, інновації розглядають як будь-яку зміну, результат, процес та засіб. Отже, інновація – це не тільки новий продукт чи послуга. Результатом інновації є значні трансформації для всього ринку. Саме взаємозв'язок: ідея – новий продукт/процес – "результат" є основою розуміння сутності інновації. Причому, "результат" і є тим елементом, який відрізняє інновацію від поняття "новація".

Наведені вище ознаки понять розвитку й інновації дають нам підстави стверджувати про певний взаємозв'язок між цими поняттями. Це, водночас, дає змогу сформулювати визначення інноваційного розвитку. Інноваційний розвиток – системний процес, який здійснюється на основі моделей і концепцій, базується на результатах НТП, передбачає принципову зміну економічних функцій держави, економічної організації суспільства.

Висновки. Економічний розвиток відбувається тільки на рівні економіки країни й тільки завдяки інноваціям.

Враховуючи трансформацію інноваційної теорії у контексті тенденцій розвитку світової економіки, під інноваціями потрібно розуміти суспільний техніко-економічний процес, метою якого є отримання кінцевого результату інноваційної діяльності у вигляді нових досягнень у галузі технологій чи управління завдяки впровадженню результатів НТП, технологічного оновлення, вдосконалення управління, які є конкурентоспроможними, що можуть бути використані в операційній, фінансовій, інвестиційній діяльності підприємств з отриманням економічного, науково-технічного, соціального, фінансового, ресурсного, екологічного або іншого виду ефекту та істотно покращують структуру та якість виробництва і соціальної сфери, здійснюють стратегічний регулювальний вплив на економічну систему, забезпечують оновлення основного капіталу та/або виробленої продукції, ефективніше використання наявних ресурсів; під розвитком розуміємо зміну структури й якісних параметрів об'єкта, що відбувається дискретно й генерується самим об'єктом; інноваційний розвиток – системний процес, який здійснюється на основі моделей і концепцій, базується на результатах НТП, передбачає принципову зміну економічних функцій держави, економічної організації суспільства.

Література

1. Друкер П. Як забезпечити успіх у бізнесі: новаторство і підприємництво / П. Друкер : пер. з англ. В.С. Гуля. – К. : Вид-во "Україна", 1994. – 319 с.
2. Ильенкова С.Д. Инновационный менеджмент : учебник / С.Д. Ильенкова / под ред. С.Д. Ильенковой. – М. : Изд-во ЮНИТИ, 1997. – 311 с.
3. Инновационный менеджмент : справ. пособ. / под ред. П.Н. Завлина, А.К. Казанцева, Л.Э. Миндели. – СПб. : Изд-во "Наука", 1997. – 560 с.
4. Завлин П.Н. Инновационная деятельность в условиях рынка / П.Н. Завлин, А.А. Ипатов, А.С. Кулагин. – СПб. : Изд-во "Наука", 1994. – 192 с.
5. Лапко О.О. Економіка інновацій : навч. посібн. / О.О. Лапко. – Івано-Франківськ : Вид-во ІФДТУНГ, 1999. – 136 с.
6. Санто Б. Инновация как средство экономического развития / Б. Санто : пер. с венг. – М. : Изд-во "Прогресс", 1990. – 236 с.
7. Шумпетер И. Теория экономического развития / И. Шумпетер. – М. : Изд-во "Прогресс", 1982. – 324 с.

Колодийчук А.В. Теоретические аспекты инновационного развития промышленности

Дано определение понятия "инновации", приведены признаки понятий развития, инновационного развития. Определена сущность инноваций. Инновация выступает способом и стимулом, фактором экономического роста не только предпринимательства, но и отрасли и экономики страны в целом. Она играет одну из ключевых ролей в обеспечении конкурентоспособности национальной экономики.

Ключевые слова: развитие, инновация, инновационное развитие, промышленные предприятия, ресурсы, финансирование.

Kolodiychuk A.V. Theoretical aspects of innovative development of industry

Given the definition of "innovation", signs of concepts of development, innovation development are given. Defined the essence of innovation. Innovation stands way and stimulus for economic growth not only businesses, but also industry and the economy as a whole. It plays a key role in ensuring the competitiveness of the national economy.

Keywords: development, innovation, innovative development, industrial enterprises, resources, financings.

УДК 338.43

Доц. О.Г. Корольова, канд. екон. наук – Львівський ДУВС

ЗНАЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ПЛОДООВОЧЕВИХ ПІДПРИЄМСТВ У ФОРМУВАННІ ЇХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НА ЗОВНІШНІХ РИНКАХ

Обґрунтовано практичні рекомендації щодо забезпечення стійкого економічного зростання та конкурентоспроможності підприємств плодоовочевого підкомплексу, визначення конкурентних переваг, розширення асортименту і поліпшення якості плодоовочевої продукції відповідно до вимог внутрішнього і зовнішнього ринків.

Ключові слова: конкурентоспроможність, конкурентоспроможність підприємства, конкурентне законодавство, державне регулювання.

Постановка завдання. Кожне підприємство плодоовочевої продукції аграрного сектору південного регіону прагне досягти успіху у своїй діяльності, посідати лідерські позиції на ринку та отримати міжнародне визнання. Все це залежить прямим чином від рівня їх конкурентоспроможності, як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Величезну роль у підвищенні конкурентоспроможності відіграє вивчення світового досвіду країн-лідерів плодоовочевої галузі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання теорії і практики конкурентоспроможності підприємств серед вітчизняних вчених-економістів досліджували В.М. Колесник, В.П. Клочан, В.Я. Амбросов, В.І. Бойко, П.І. Гайдуцький, В.М. Гризенкова, Д.Ф. Крисанов, Ю.П. Лебединський, О.Ю. Лебединська, П.М. Макаренк, Л.О. Марміль, В.О. Муковоз, В.А. Рудьовий, І.І. Червен, А.І. Шумейко, Р.А. Абдуллаєв, А.В. Ключник та ін.

Мета дослідження. Метою роботи є розроблення і обґрунтування наукових і практичних рекомендацій щодо забезпечення стійкого економічного зростання та міжнародної конкурентоспроможності підприємств плодоовочевого підкомплексу стимулювання ефективного розміщення і розвитку продуктивних сил, визначення конкурентних переваг, розширення асортименту і поліпшення якості плодоовочевої продукції відповідно до вимог внутрішнього і зовнішнього ринків.

Виклад основного матеріалу. Вже багато років провідні позиції у досліджуваній галузі посідає трійка лідерів – Іспанія, Туреччина та Угорщина. Підприємства плодоовочевого підкомплексу саме цих країн є найконкурентоспроможнішими у світі не тільки за всіма параметрами якості плодоовочевої продукції, а й за багатьма критеріями створення ефективного механізму управління їх основною діяльністю. Значну допомогу надає держава, яка створює сприятливі умови для розвитку цього комплексу. Тому одним із